

บันทึก

เรื่อง การขอจดคำนามสกุลเป็นเครื่องหมายการค้า

กระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือที่ ๒๔๘๐/๒๕๙๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๙๐ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องบริษัทโคก้า - โคล่า อุตสาหกรรม จำกัด ของนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าซึ่งปฏิเสธไม่ยอมจดทะเบียนคำ "Coke" เป็นเครื่องหมายการค้า สำหรับสินค้าในจำพวกที่ ๔๔ สินค้าแร่และน้ำอัดลมซึ่งเป็นเองและทำขึ้น

ข้อขัดข้องของนายทะเบียน คือคำว่า "Coke" เป็นนามสกุลซึ่งมีผู้ใช้อยู่หลายคน ในต่างประเทศ ฉะนั้นการที่จะจดทะเบียนคำนี้เป็นเครื่องหมายการค้าจึงเป็นการขัดกับพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ (๔) และ (๕)^๑

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหานี้ และได้พิจารณาเครื่องหมายการค้าที่คิดขึ้นซึ่งนายทะเบียนได้นำมาแสดงต่อที่ประชุมกรรมการแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นการปราศจากประโยชน์เสียทีเดียวที่จะขอระลึกว่า มาตรา ๔ (๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๔๗๔ เหมือนกันกับมาตรา ๙ (D) และ (E) แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ปี ๑๙๓๘ ของอังกฤษ ขอให้เป็นที่พึงสังเกตไว้ด้วยว่า นโยบายซึ่งคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นนอกจากพ่อค้านั้นมีบัญญัติไว้ในกฎหมายเครื่องหมายการค้าของจีน ค.ศ. ๑๙๒๓ มาตรา ๒ (๗) และในกฎหมายเครื่องหมายการค้าของญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๒๑ มาตรา ๒ (๕)

(๒) ในเรื่องการตีความนั้นย่อมมีประโยชน์อยู่เหมือนกันที่จะระลึกว่านโยบายของกฎหมายอังกฤษก็เพื่อให้ขายทะเบียนมีดุลยพินิจอย่างกว้างขวางที่จะวินิจฉัยว่าจะยอมรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าขึ้นหรือไม่ยอมรับในเมื่อเขามีความเห็นว่าเป็นเครื่องหมายการค้าขึ้นเป็นภัยต่อส่วนได้เสียของบุคคลภายนอก นโยบายของกฎหมายไทยนั้นนายทะเบียนย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับจดทะเบียนได้ ทั้งนี้ภายใต้การบังคับแห่งการอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการ

ส่งพร้อมหนังสือที่ น. ๙๙๒/๒๕๙๐ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๙๐

^๑ มาตรา ๔ ท่านว่าสิ่งอันกล่าวต่อไปนี้เป็นสาระสำคัญ ต้องมีสิ่งหนึ่งเป็นอย่างน้อยอยู่ในเครื่องหมายการค้าอันพึงรับจดทะเบียนได้

(๔) คำเดียวหรือหลายคำอันไม่ได้ถึงถึงลักษณะหรือคุณสมบัติแห่งสินค้าโดยตรงและตามความหมายอันเข้าใจกันโดยธรรมดา ไม่เป็นชื่อในภูมิศาสตร์หรือนามสกุล

(๕) เครื่องหมายอื่น ๆ อันมีลักษณะบ่งเฉพาะ แต่ท่านว่า ชื่อ ลายมือชื่อคำ ๆ หนึ่งหรือหลายคำอันมิได้อยู่ภายในบรรยายอันกล่าวไว้ในวรรค (๑) (๒) (๓) และ (๔) นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานมาแสดงว่ามีลักษณะบ่งเฉพาะก็มีให้รับจดทะเบียน

กระทรวงพาณิชย์ (มาตรา ๑๖)

(๓) แท้จริงความเห็นของนายทะเบียน ซึ่งอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายและความรอบรู้ในพฤติการณ์ต่างๆ เป็นมูลฐานควรจะเป็นอันใช้ได้ เว้นแต่จะมีอะไรแสดงให้เห็นว่าเป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผล หรือเกินอำนาจที่กฎหมายให้ไว้

(๔) ในการใช้บทบัญญัติซึ่งห้ามมิให้ใช้นามสกุลของบุคคลที่มีชีวิตอยู่เป็นเครื่องหมายการค้า ก็ย่อมไม่เป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผลที่จะใช้หลักเกณฑ์นี้โดยไม่แยกแยะออกไปอีก เพราะว่าในหลายๆ กรณีการใช้ชื่ออาจไม่เป็นภัยและเพราะเหตุว่ามีนามสกุลอยู่มากหลายในโลกซึ่งจะห้ามมิให้ใช้เลยนั้นไม่ได้

(๕) แต่การที่จะทราบว่าการใช้นามสกุลของบุคคลที่มีชีวิตอยู่เป็นการแสดงลักษณะบ่งเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ (๕) หรือไม่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับพฤติการณ์และจะต้องใช้ความพินิจพิเคราะห์

(๖) ในหนังสือของเคอร์ลิว่าด้วยเครื่องหมายการค้า^๒ เขียนไว้ว่าการใช้ชื่อในการค้าซึ่งผิดแปลกแตกต่างจากชื่อของผู้ทำการค้าเป็นวิธีปฏิบัติที่ใช้กันทั่วไป วิธีปฏิบัติเช่นนี้เป็นที่ยอมรับอนุญาตให้ทำได้ ไม่น่าจะมีเหตุผลอันใดที่ว่าทำไมพ่อค้าจึงไม่ควรจะเอาชื่อจริง หรือชื่อที่นึกคิดขึ้นเองของเอกชนคนใดคนหนึ่งมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้าของเขาแต่ผลของคำพิพากษาใน (คดี) Holt's trade Mark ตามที่นำมาใช้แก่พระราชบัญญัติฉบับนั้นมีว่า ถ้าชื่อที่นำมาใช้นั้นเป็นชื่อของบุคคลหรือห้างร้านที่แท้จริงแล้ว ย่อมเข้าอยู่ในวรรค ๑ และจะต้องแสดงไว้โดยลักษณะพิเศษหรือเฉพาะ แต่ถ้าเป็นชื่อของบุคคลที่นึกคิดเอาขึ้นเอง ย่อมนำมาจดทะเบียนได้โดยตัวอักษรธรรมดาตามวรรค ๔ "แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าชื่อของห้างร้านเอกชนหรือบริษัทที่แสดงรูปร่างตามที่กำหนดไว้ในวรรคแรกนั้นซึ่งผู้ขออาจเลือกเอาได้นั้นชอบที่จะนำมาจดทะเบียนได้เสมอไป เพราะนอกจากข้อจำกัดทั่วไป ซึ่งกฎหมายระบุลงไว้โดยเฉพาะแล้ว ในการที่นายทะเบียนจะใช้ดุลยพินิจ นายทะเบียนอาจจะไม่ยอมรับเอาชื่อใด ๆ ซึ่งเป็นการฝืนความจริงซึ่งชวนให้เข้าใจไปว่าสินค้าซึ่งใช้เครื่องหมายการค้านั้นเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือสินค้าของบริษัทบุคคล หรือห้าง อันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเกี่ยวเนื่องกับบริษัท บุคคล หรือห้างนั้นหรือเป็นสินค้าชนิดพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากว่าชื่อนั้นมิใช่ชื่ออันแท้จริงของผู้ร้องหรือของบรรพบุรุษของเขาในทางการค้านั้น และถ้าชื่อนั้นแสดงถึงบุคคลที่มีชีวิตอยู่โดยเฉพาะ ซึ่งมีได้ยินยอมให้ใช้ชื่อของเขาแล้ว นายทะเบียนอาจใช้ดุลยพินิจในทางที่ไม่ยอมรับ แม้ถึงว่าจะไม่ชวนให้เข้าใจว่าสินค้าพิเศษชนิดนั้นๆ มีการเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นก็ตาม" (หน้า ๑๕๐-๑๕๑)

(๗) นอกจากเจตนาที่จะเอาชื่อของบุคคลที่มีชีวิตอยู่ไปเกี่ยวข้องกับสินค้าโดยไม่สุจริตแล้ว (เจตนาที่ไม่ปรากฏว่ามีอยู่ในเรื่องของเรา) การแยกแยะให้แตกต่างออกไปตามที่ปรากฏอยู่ในตำราอันเพียบไปด้วยความรู้ทำให้ต้องกล่าวว่า ชื่อของบุคคลที่คิดนึกเอาเองนั้นอาจ

^๒ หนังสือของเคอร์ลิ พิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๗ และวิจารณ์พระราชบัญญัติของอังกฤษ ปี ๑๙๐๕ กฎหมายฉบับนั้นถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติของอังกฤษ ปี ๑๙๓๘ แต่หลักการของบทบัญญัติของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนั้น สำหรับเรื่องที่พิจารณาในบันทึกฉบับนี้เป็นหลักเกณฑ์อันเดียวกัน

เป็นในลักษณะตัวอักษรธรรมดาได้ ในเมื่อชื่อของบุคคลอื่นแท้จริงนั้นจะต้องมีลักษณะพิเศษหรือเฉพาะ กล่าวคือจะทำให้มีลักษณะเป็นพิเศษขึ้นเสียทีเดียว คือทำให้เป็น “ลักษณะที่บ่งเฉพาะ” ที่สามารถเห็นได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ (๕) อาจจะถือเป็นข้อสังเกตได้ว่าตามที่กรรมการนี้แนะนำให้ใช้การแยกแยะเช่นนี้เป็นวิธีการที่ประสาดีกว่าวิธีที่ปฏิเสธไม่ยอมรับจดทะเบียนเฉย ๆ ซึ่งเกิดจากการนำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔ (๔) ซึ่งห้ามไม่ให้ใช้นามสกุลโดยเด็ดขาดมาใช้บังคับโดยเคร่งครัด

(๘) กรรมการกองนี้มีความเห็นว่า ตามที่นายทะเบียนได้นำเครื่องหมายการค้าของบริษัทโคคา - โคล่า ซึ่งขอจดทะเบียนมาให้กรรมการกองนี้ดูนั้น ไม่ปรากฏว่ามีลักษณะบ่งเฉพาะเลย คำว่า “Coke” เขียนโดยอักษรธรรมดา และตามความเป็นจริงอาจถือว่าเป็นแต่เพียงชื่อที่พิมพ์ลงบนบัตรเยี่ยมเท่านั้น เครื่องหมายย่อมแตกต่างอย่างมากกับลักษณะพิเศษซึ่งรายอื่นได้เอานามสกุลมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้าดังที่กองทะเบียนได้นำมาแสดงต่อกรรมการกองนี้ ซึ่งชื่อนั้น ๆ เป็นส่วนประกอบของเครื่องหมายทั้งหมดอันแสดงให้เห็นการเป็นตัวของตัวเองได้ชัดหรือมิฉะนั้นก็เป็นตัวอักษรที่พิเศษออกไปทีเดียว เช่นชื่อ “Ford” ซึ่งกองทะเบียนเอามาแสดงต่อกรรมการกองนี้ อันมีตัว “F” เป็นแบบซึ่งผู้ใดจะเลียนแบบไม่ได้โดยไม่ได้รับโทฐานปลอมแปลงเครื่องหมายการค้า

(๙) โดยเหตุนี้กรรมการกองนี้จึงมีความเห็นว่า คำวินิจฉัยของนายทะเบียนไม่ใช่ปราศจากเหตุผลหรือเกินอำนาจของกฎหมาย

(๑๐) ในที่สุดนี้ กรรมการกองนี้มีความเห็นว่า คำวินิจฉัยของนายทะเบียนนั้นเป็นแต่เพียงก่อให้เกิดความไม่สะดวกแต่เพียงเล็กน้อย เพราะเพียงแต่ผู้ร้องจะแก้ไขเครื่องหมายที่มุ่งหมายจะใช้นั้นเพียงเล็กน้อยเพื่อให้มันมีลักษณะบ่งเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๗๔ ก็จะเป็นการเพียงพอ หรือจะรองจนกว่าผู้ขอจดทะเบียนจะมีหลักฐานมาแสดงว่าสินค้าของผู้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายนี้เป็นที่แพร่หลายประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไปจนกระทั่งคำว่า “Coke” นั้นหมายถึงสินค้าของบริษัทที่ร้องขอจดทะเบียน

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๔๙๐